

Het Nederlands Gebarencentrum

Nederlandse Gebarentaal in kaart brengen

Taal verandert, beweegt zich mee met de tijd en breidt zich uit gedurende de jaren. Dat is het mooie en interessante aan taal. Taal staat namelijk nooit stil. Deze taaluitbreidingen en bewegingen gebeuren ook in de Nederlandse Gebarentaal. Er ontstaan nieuwe gebaren, komen nieuwe gebaren bij, of er worden nieuwe gebaren ontdekt. Zulke taalontwikkelingen zijn belangrijk om bij te houden. Daarin heeft het Nederlands Gebarencentrum verschillende belangrijke taken.

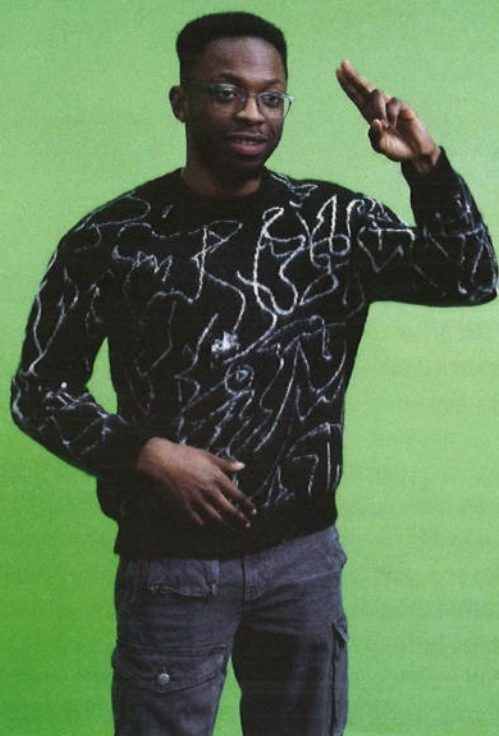
Zo worden bijvoorbeeld verschillende gebaren vastgelegd in het online gebarenwoordenboek. Dit online woordenboek bevat meer dan 17500 gebaren en er komen nog steeds gebaren bij. Het Gebarencentrum is namelijk een lexicografisch instituut. Als lexicografisch instituut is het Gebarencentrum verantwoordelijk voor het beheer en bevordering van de NGT in al haar verschijningsvormen. Maar hoe worden nieuwe gebaren precies vastgesteld? Daarvoor zijn er bijvoorbeeld gebarenateliers. Dit zijn bijeenkomsten waarin er wordt gekeken naar specifieke woorden en gebaren. Onder leiding van het Nederlands Gebarencentrum komt een groep dove gebarentaalgebruikers samen. Tijdens deze gebarenateliers worden verschillende woorden of begrippen besproken om te kijken of er al een gebaar voor bestaat, of dat er in andere (buitenlandse) gebarentalen al gebaren voor zijn die eventueel ook opgenomen kunnen worden in het NGT-woordenboek. De leden van het desbetreffende gebarenatelier gebruiken hun eigen netwerken om te onderzoeken of er mensen zijn die al gebaren hebben voor bepaalde woorden. Ook de medewerkers van het Gebarencentrum kijken in binnen- en buitenland of er al bepaalde gebaren bestaan.

Als er een bepaald thema is waar veel concepten nog geen gebaar voor hebben, zoals binnen STEM (Science, Technology, Engineering & Mathematics), wordt er een team van dove experts rondom dat specifieke thema gevraagd om mee te denken over concepten en gebaren daarvoor. Afgelopen jaren zijn er verschillende expert-gebarenateliers geweest, zoals voor voetbaltermen, wetenschapsfilosofie, Star Wars, games, musea maar ook thema's zoals RIS: relaties, intimiteit en seksualiteit. Er zullen komende jaren ook nog meer gebarenateliers zijn over

Foto: Ardalan Aziz

specifieke thema's. Hou onze social media in de gaten voor eventuele oproepen voor experts op deze gebieden. Deze gebarenateliërs zijn heel belangrijk voor de ontwikkeling en groei van de Nederlandse Gebarentaal als levende taal. Bijvoorbeeld voor het thema wetenschapsfilosofie: er was een duidelijke behoefte aan lexicon op wetenschappelijk niveau, zoals woorden als DEDUCTIE, AXIOMA, maar ook gebaren voor wetenschapsfilosofen zoals ARISTOTELES, KANT en BACON. Voor deze namen is ook gekeken naar waar deze filosofen oorspronkelijk vandaan kwamen en of in desbetreffende gebarentaal al een gebaar bestaat.

Soms gebeuren er specifieke dingen waar nog geen gebaar voor is. Bijvoorbeeld een paar jaar geleden de Brexit, waarbij UK uit de EU stapte. Omdat Brexit een nieuw woord is, maar wel eentje met een belangrijke context, werd er gekeken of de Britten al een

Gebaar van het jaar

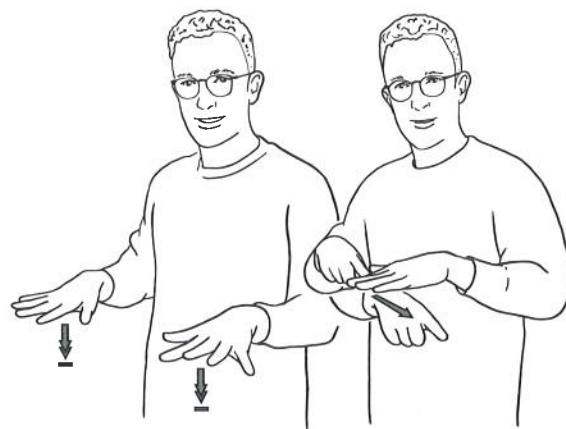
NOORDERLICHT

Nederlands
Gebarencentrum

*BREXIT zoals we het in Nederland gebaren.
Illustratie: Nederlands Gebarencentrum*

*Hoe ze BREXIT in UK gebaren.
Illustratie: Nederlands Gebarencentrum*

gebaar daarvoor hadden. Dat bleek zo te zijn, maar hun gebaar was gericht op het zelf uit de EU stappen. In de Nederlandse variant is het aangepast naar een externe partij die uit de EU stapt (zie afbeelding). Om de Nederlandse Gebarentaal te verspreiden, worden er ook verschillende vertalingen gedaan. Zo wordt al enkele jaren het prentenboek van het jaar vertaald naar de NGT. Dit jaar was dat het boek van Mirjam Bos: "Help, een verrassing!". Ook zijn er een aantal boekjes van de 'van klein tot groots'-serie vertaald naar NGT, bijvoorbeeld die van Rosa Parks. Het boekje over Rosa Parks werd geschreven door Lisbeth Kaiser en geïllustreerd door Marta Antelo en is vertaald naar NGT door Nimco Hersi. Elke week wordt er via de website en social media van het Nederlands Gebarencentrum het gebaar van de week

verspreid, dat altijd te maken hebben met actuele thema's vanuit het nieuws. Ook wordt er een keer per maand een video verspreid over de herkomst van bepaalde gebaren, ofwel de etymologie. Zo is het gebaar voor Sven Kramer bijvoorbeeld gebaseerd op het litteken op zijn wang en is het gebaar bedacht door twee schaatsfans. Naast het vastleggen van gebaren wordt er ook onderzoek gedaan naar de NGT. Zo zijn er verschillende onderzoeken gedaan naar het gebruik van bepaalde gebaren, bijvoorbeeld voor het gebaar 'OP' of het gebaar 'ZELF', of naar lexicografie, zoals jongerentaal of de invloed van de standaardisatie. Meer lezen over deze onderzoeken? Dat kan via de website van het Nederlands Gebarencentrum. Daarnaast heeft het Gebarencentrum ook een bijzondere rol bij het regelen van tolken voor op tv. Zo worden er

Foto: Marian Az

al vanaf 2000 tolken ingezet bij het journaal. Het journaal is 's ochtends met tolk te zien om zeven uur, half 8, 8 uur, half 9 en 9 uur. De uitzendingen om 7 uur en 9 uur met tolk zijn te zien op NPO2, de andere uitzendingen via NPO1 extra. Maar ook bijzondere evenementen op tv worden getolkt, zoals de Sinterklaasintocht, Prinsjesdag, de Dodenherdenking op 4 mei, de Kersttoespraak van de koning en meer. Sinds een paar jaar worden daar ook dove tolken NGT ingezet, waardoor informatie nog meer toegankelijk wordt. Daarbij is het sinds een tijdje ook zo dat Tweede Kamer-debatten worden getolkt. De tolken die op tv tolken of in de Tweede Kamer, worden door medewerkers van het Gebarencentrum begeleid. Zij krijgen coaching en ondersteuning bij het tolken.

Nu zijn er sinds de coronacrisis ook afspraken gemaakt voor de communicatie in crisissituaties. Als er nu crisissituaties zijn met persconferenties, is het Gebarencentrum verantwoordelijk voor de inzet van tolken. Er is daarvoor een piketdienst gemaakt. Tolken worden dan ingeroosterd en moeten dan beschikbaar zijn in het geval van

Foto: Ardalán Aziz

crisissituaties, zodat zij meteen kunnen gaan tolken indien nodig. Dit kunnen crisissituaties zijn in het hele land. Wat ook een groot spektakel is, is het Gebaar van het Jaar. Elk jaar, vlak voor Werelddovendag, worden er vijf gebaren genomineerd. Deze gebaren zijn allemaal in dat jaar vastgelegd door het Gebarencentrum en hebben vaak te maken met actualiteiten of bijzondere woorden. In 2023 waren de vijf genomineerde gebaren: KLIMAATKLEVER, BRUS, STEALTHING, INHEEMS en NOORDERLICHT. Tijdens de Werelddovendag in Den Bosch werd het gebaar voor NOORDERLICHT (zie afbeelding) met 213 stemmen het gebaar van het jaar. In totaal hebben maar liefst 445 mensen gestemd. Ook het gebaar INHEEMS kreeg veel stemmen (83), naast KLIMAATKLEVER (73), BRUS (41) en STEALTHING (28).

Met een taal die groeit, beweegt en verandert, heeft het Nederlands Gebarencentrum een mooie taak voor het borgen en verspreiden van de NGT. En sinds de NGT in 2021 is erkend als echte taal door de Nederlandse overheid, zullen er nog veel mooie taalbewegingen aankomen. Maar om al deze nieuwe ontwikkelingen, nieuwe (maar ook oude) gebaren vast te leggen, is er ook input van gebarentaligen nodig. Heb jij een gebaar dat nog niet in het online gebarenwoordenboek staat? Of heb jij een goed idee voor het Nederlands Gebarencentrum? Stuur dan vooral een mailtje naar info@gebarencentrum.nl.

Foto: Ardalán Aziz